

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr. 18. ANULU XVIII.

Sabiu, in 1/13 Martiu 1870.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Dumine'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelaltepartii ale Transilvaniei si pen-

ru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inscratiunile se platescu pentru intei ora cu 7. cr. sirulu, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Dela conciliu.

Au cercelatu in publicitate mai de multe ori scirea. ca episcopii austro-unguresci de ritulu apuseniu, carii se afla la conciliulu din Rom'a, voru veni acasa, deca voru vedé, ca se face dogm'a cea noua, dupa carea se creáa lumea ca póte fi omu carele sa nu gresiesca, deca omulu va fi papa alu Romei. Despre cancelariulu imperiului nostru, Beust, amu cetitu ca au indreptatu o nota cátra curtea din Rom'a, in termini energici, dicu unele foi, admonindu-o sa se ferésca de o astfelu de dogma. Ministrulu francesu de esterne a alesu mai anteiu calea privata, mai pre urma cea oficiale de a dá curiei papali admonitioni sa nu prochiame infalibilitatea papei. Si cu tóte aceste astadi suntu prospectele cele mai sigure, ca dogm'a cea noua va fi acceptata de majoritatea conciliului.

Curiósa idea in secululu alu XIX! Cánta fragmentare pre acesti parinti ai obscurantismului! Cántu tempu perdutu si cánta mania zadarnica versata asupr'a opusetiunei din conciliu. Si tóte aceste suntu superflue, pentru ca dupa ide'a lor aru fi fórté consequentu cá nici sa mai prochiame dogm'a. Sa le spuna pap'a ca e infalibilu si ei se creáa si lucrulu e gat'a, cáci, ori voru votá ori nu voru votá parinti, elu totu va fi falibile séu infalibile; votulu aci nu póte decide.

Dara sa ne intórcemu la cestiune.

Cine suntu motorii cei neastemparati ai dogmei celei noue? Corespondintele foiei „Allg. Z.“, carele e celu mai bine informatu despre tóte lucrurile adunárei din Rom'a, ii imparte in trei factori séu puteri, pre cum numesce elu pre acesti factori. Dupa acel'a-si, aceste puteri suntu: pap'a in susi, ordinulu iesuitiloru si curi'a. Céstá din urma si are motivulu seu celu mai puternicu in castigulu banescu, ce isvóresce, cá din o comóra, din dogme de aceste. Numai iertarea peccatorulu data si anticipánd'o de multe ori, ce de banetu nu a adunatu la Rom'a? Cardinalii dicéu, pre tempulu inainte de reformatiune, despre banii ce incurgéu din Germani'a, cándu ii vedeau ca sosescu incarcati pre care: „Ecce peccata germanorum“ (ie'ca peccatele germaniloru). Acum dupa ce va fi pap'a infalibilu astep-tárele suntu si mai mari, cáci celu ce nu póte gresí póte face dispusetiuni destule, cari nu potu fi trecute cu vederea, deca vinu dela atotusciinti'a lui.

Dara iesuitii ce folóse nu voru trage din invetiatur'a acést'a? ei iéra nu voru face all'a decátu voru esecutá in tóte pártile numai „voi'a“ celui ce nu póte gresi, adeca a papei.

Pap'a este celu mai de compatimitu inca din acesti trei factori ai dogmei celei noue. Elu, care nu gresiesce nici odata, e celu mai insielatu dintre toti, pentru ca elu e numai instrumentu in mánilé celoru-lalti doi. Pre elu flu facu sa creáa ca e omu providentialu, chiamatu sa faca dogme. In credinti'a acést'a lu intarescu iesuitii continuu. Unulu dintre acesti'a i serie istori'a in intielesulu acést'a si i si cetesce capitulu de capitulu, magulindulu, si intarindulu in credinti'a, ca intre cei 256 predecesori ai sei elu este celu mai mare si celu mai stralucitu.

Dupa ce avemu dinaintea ochiloru aceste trasuri fórté caracteristice, despre cele ce se intempla astadi in „etern'a cetate“, credemu ca nu va mai cuprinde pre nimenea mirare, cándu aude, ca dupa ce s'a facutu tóte dispusetiunile de a legá gurile episcopiloru adunati la „conciliu“, acum i face sa amutiésca cu totulu.

Dupa unu telegramu din Parisu diurnalulu ultramontanu „Le Monde“ spune ca schiem'a pentru definirea infalibilitátei e pusa inaintea conciliului, cá episcopii sa o primésca. Dicemu sa o primésca,

cáci dupa procederea din urma a presiedintelu conciliului fatia cu mai multi prelati, nu mai póte fi vorb'a de pertratári.

Erá de de une-dile desbaterea asupr'a catechismului. Cu ocaziunea acést'a breviariulu romanu a devenitu objectulu unei critici aspre. Episcopulu de Namur afla critic'a acést'a necrestinesca si dice, ca cine critica breviariulu asiá de tare, nu póte fi crestiniu bunu! Breviariulu e o carte, carea cuprinde in sine rugacioni si piese de lectura pentru cleru. Intre ceste din urma suntu mai multe fabule, scrise din capulu unuia, carele a vrutu cu ori ce pretiu sa recománde papalitatea. Deci fiindu ca prelatulu Haynald a aparatu pre cei ce au supusu criticei aceste fabule, demonstrándu, ca acei ce critica au complici pre parinti dela Trientu si chiaru si pre unii dintre papi, presiedintele mai anteiu la admonitu cu clopotielulu. Iéra cándu Haynald accentuá neunirea ce a eruptu in sinulu biserice, si ca vin'a la acést'a o pórtá majoritatea, carea propune dogme noue, si cándu a disu ca capeteniile biserice aru face mai bine cándu in locu de a adauge invetiaturu noue, se aru restringe a tiené in curatienea pre cele vechi, cáci biserica erá fericita pána se tiené de invetiaturile ei cele vechi. — Capalti cardinalulu, acompianatu de vuetulu majoritátei, smulge clopotielulu presiedintelu, 'lu suna si striga: „Taceas et ab ambone descendas!“ (taci si te scobóra depre amvonu). Haynald voiea se vorbésca mai departe, dara sbieraturile majoritátei l'a facutu se taca, a facutu sa se inchida siedinti'a si sa se amáne pentratárele pána la 2 Martiu.

Episodulu descrisu aci in vre-o câte-va síre, pare ca a turburatu pre infalibilisti pána la nesuferintia. Ei acum striga din tóte puterile sa se prochiame mai in graba infalibilitatea, pentru ca nu mai asiá se póte restitui (?) unitatea in biserica.

„Ce voru face teologii nemtiesci?“ se intréba multi, cari teologi au pa-ftu asiá de decisivu in contra absurditátiloru sumetie ale papismului. Autorulu epistoleloru din Rom'a, dupa carele a spionatu atátu de multu curtea papei si nu l'a pututu affá inca, respunde la intrebarea de mai susu, in unu modu plinu de amaracione, ca (teologiloru nemtiesci) nu le remane alta, decátu procederea unui principe persianu, despre care se enaréza urmátóriele:

Mergendu unu diplomatu englezu, tramisu la curtea din Teheranu, sa faca visitele obicinuite la curte, afla pre unulu din fiii cei mai juni ai Siahului (imperatulu) legatu la ochi, orbecaindu si pipaindu obiectele ce se aflau in casa. Englesulu intrebá pre principe ca ce face? Elu i respunde, ca la ei e obiceiulu, de fiiloru celoru mai juni, indata ce móre Siahulu, li se scotu ochii, pentru cá se nu mai fia capabili de a ajunge pre tronulu. Asiá dara, fiindu ca pre elu lu ascépta o astfelu de sórte a credintu, ca e bine sa se deprinda de tempuriu cu dens'a.

„Mergeti si faceti asiderea“ le striga autorele epistoleloru romane.

Cugetámu ca la cele de pána aci e de prisosu a mai ádauge ce-va. Not'a lui Beust se dice ca nu are nici o influentia nici asupr'a lui Antonelli (cardinalulu din Rom'a); iéra representatiunea lui Daru nu a resultatu decátu nisce responsuri dubie. Pepismulu vrea sa o ia cu lumea intréga. Elu bate resbelu asupr'a religiositátei, pre carea se silesce a o scóte din animile omenimei intregi.

Eveneminte politice.

De cestiunea differentiale intre ministeriele din ambele jumetáti ale imperiului affámu ca s'a mai

aternatu all'a, carea póte deveni cestiune noua. Cea vechia e cunoscut'a, provincialisarea confiniloru militari. Adausulu de o a dóura cestiune inse e, cererea ministeriului cislaitanicu ce o face celui ungurescu, sa renuncia la pretensiunile sele asupr'a Dalmatiei. Hárthi'a ce privesce afacerea acést'a inca nu a fostu desbatuta in ministeriulu ungurescu; se dice inse, ca nu se póte indoi nimenea de natur'a responsului celu va da ministeriulu ungurescu celui din Cislaitani'a.

Cas'a deputatiloru senatulu imperialu a trecut la ordinea dilei preste propunerea facuta de catre baronulu Petrino, cá sa se dea tuturor tieriloru pretensiunile ce le ceru galitianii pentru sine in resolutiunea loru. E de insemnatu ca polonii au votatu contr'a propunerei lui bar. Petrino si asia si cu ocaziunea acést'a au lasatu in balta pre federalisti. — Se vorbesce ca totu asia va pati si resolutiunea loru, cu deosebirea, ca desbaterea asupr'a ei va fi amanata la calendele grecesci.

Impacarea cu cechii inca are o istoria lunga. Pre lángá tóta refusarea lui Rieger si Slandkowsky, impacarea e objectulu de predilectione alu barbati-loru de statu de dincolo de Lait'a. De astadata se spune ca fostulu locutietoriu in Tirolu, principele Carolu Lobkowitz negociaza cu feudali. La negociári a fostu chiamati si dintre ceilalti nationali ai cechiloru. Diuariele partidei nationale audiendu despre aceste, accentuáza mai multu cá ori cándu pretensiunile loru facute si alte dáti. Justiti'a si legislatiunea trebuie sa se dea Boemiei si trebuie cá acéstá tíera se fia intru tóte pusa egalulu cu Ungari'a, pentru ca prin acést'a statulu Austriei nu patimesce nimie'a; dualismulu, dicu acele diuarie, si asiá a delaturatu conceptulu de statu austriacu.

Archiducele Albrechtulu s'a intorsu din caleto-ri'a dela Cherbourg si dupa ce si va luá diu'a buna d-la Imperatulu si imperatés'a francesiloru va plecá cátra Darmstadt.

Dupa „Ung Ll.“ a fostu deuneditu in „Albani'a austriaca“ unu conflictu sangerosu, carele a avutu trist'a urmare, de unu soldatu austriacu sia perdutu viati'a. Totulu, se dice inse, ca e de a se reduce la unu conflictu de cele ce se intempla cate o data intre locuitorii confiniari. Cercetarea asupr'a acéstei intemplári decurge.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a din 4 Martiu anuncia presiedintele dupa cetirea si autenticarea protocolulu, incurse diferite.

Procurorele de statu I. Szoboróga cas'a ai da voia de a intentá contra representantulu Szvetozar Miletics procesu de presa pentru unu articulu in „Zastava.“ Petitiunea se tramite comissionei de imunitate.

Cas'a trece apoi la ordinea dilei, la care e desbaterea speciale despre bugetulu ministeriului de justitia.

Se cetesce despartimentulu I. „administrarea centrale“ si se votéza dupa o scurta desbatere, la care iau parte I. Ghyczy, si min. de justitia B. Horvath.

Urméza titulu „judecatoriele.“

C. Tisz'a vorbesce despre restantiele cele multe la curtile judecatoriesci superióre.

Apoi imputa consiliariulu ministeriulu Vertessy, care e denumitu de membru la curtea de casatiune si secretariulu de statu Szabo, care e denumitu jude la curtea suprema de judecatoria, ca nici nu-si ocupa postulu nici nu resignéza.

Min. de justitia respunde ca ce se tiené de Ventesy, ia posu terminulu preclusivu pána

la finea lui Apriliu spre a resigna; deca respectivul nici atunci nu-si va ocupa postul de jude, va denumi pre altuia in locul lui. Ce se tiene de Szabo, acest'a e gal'a ori si candu a resigna.

E. S i m o n y i tiene procederea ministrului de ilegala. Ministrulu se nu fi datu aceluor ampliatu terminu preclusiv spre resignare. Vorbitorulu i imputa mai departe, ca tote posturile de judi mai fara exceptiune suntu ocupate de partisani ai regimului.

Cas'a trece apoi la desbaterea deosebiteluor rubrici. Rubric'a I din titlu'a II, curtea de casatiune, e preliminata cu 161,500 fl. Rubric'a a do'u'a, curtea suprema de judecatoria preliminarata, cu 310,100 fl.

Comisiunea financiara recomanda o neinsemnata stergere din amendone rubricile; cas'a primesce propunerea comisiunei si voteza pentru curtea de casatiune 161,300 fl. pentru curtea suprema de judecatoria 309,900 fl.

Rubric'a III, pentru tablele regie, preliminarata cu 444,200 fl. Si aici propune comisiunea financiara o neinsemnata stergere si votarea a 443,800 fl.

Se voteza si se primesce propunerea comisiunei.

Sub rubric'a 4 suntu pentru judecatoria apelativa de politie 62,800 fl. preliminarati; comisiunea financiara propune stergerea a 200 fl.; cas'a primesce acest'a si voteza sub rubric'a 4 62,600 fl.

Rubric'a 5 contine preliminarile de 31,500 fl. pentru directoratul causalor regie. Se aprobaza.

Sub rubric'a 6 suntu preliminarati pentru infiintarea si sustinerea unui laboratoriu chemicu judiciaru 5000 fl.

Dr. P a t r u b a n tiene sum'a acest'a spre infiintarea prima de pre mica si propune votarea a 7000 fl. Min. Horvath consimte cu propunerea acest'a; rubric'a se retramite comisiunei financiara.

Pentru tablele districtuale suntu sub rubric'a 7, 46,800 fl. preliminarati.

Dupa o lunga desbatere, la care iau parte C. G h y e z y, E. S i m o n y i min. H o r v a t h, si C. T i s z a voteza cas'a sum'a preliminarata.

Sub rubric'a 8 suntu pentru judecatoriile de politie de prim'a instantia 157,800 fl. preliminarati. Cas'a voteza sum'a acest'a.

Pentru judecatoriile districtuale montanistice suntu sub rubric'a 9 25,300 fl. preliminarati. Cas'a voteza sum'a preliminarata.

Pentru judecatoriile de presa recomanda comisiunea financiara 21,200 fl., care sum'a se si incuviintieza.

Sub rubric'a 11 se voteza pentru judecatoriile financiare 45,300 fl.

Pentru judecatoriile comitatense din Trann'a suntu preliminarati 575,100; comisiunea recomanda primirea sumei acesteia; cas'a voteza sum'a amintita. Cas'a voteza sub 13 apoi pentru liberele orasje regie din Trann'a ca adjutum salariale 69,500 fl., asemenea sub rubric'a 14 pentru judecatoriile urbariale din Trann'a 78,500 fl.

Sub titlu'a III se voteza pentru instituteluor correctionale sum'a preliminarata de 784,500 fl.

Titlu'a IV contine preliminarile de 300,000 pentru trebi funduarie, care se si incuviintieza.

Cu acestea s'a finitu ordinaru din bugetulu ministeriului de justitia.

Fundatiuni si fonde ardelene sub administratiunea ministeriului de interne.

(Urmare.)

6) Din fondulu casei dietale ardelene se platira spesele facute cu reparaturile mai mici si cu infrumsetiarea casei dietale din Clusiu si a imprejurimii ei, precum si salariulu anualu alu gradinarului pusu preste gradina infiintata in curtea casei dietale in urm'a otaririi gub. din anulu 1866 nr. 27,608. In intielesulu punctulu 2 lit. f) alu contractulu facutu despre acestu edificiu in 21 Nov. 1829 si insemnatu cu nr. gub. 2369/1830 porla acestu fondu si jumetate din spesele orologiuului din turnulu bisericei de langa cas'a dietale asiá pupita academia, aflatoria acum in folosintia priaristiloru, care spese facu in totu anulu ca la 22 fl. 40 xr. Candu se desfiintia in an. 1773 ordulu iesutiloru (ordinatiunea in privinta acest'a se afla sub nr. gub. 8254/1773), se dedica

tota averea aceluia pentru bisericile si scolele romano-catolice.

O parte din acesta avere se cuprindea in cas'a din Clusiu (collegium vetus et novum iesuitarum) carea cu ocaziunea mutarei guberniului ardelenu in anulu 1792 dela Sabiu la Clusiu, fu inchiriatu ca localu de cancelarii ale aceluia, apoi cumperata pentru tierra cu sum'a de 60,894 fl. m. c. carea se adunase prin jurisdictionile ardelene ca dari voluntarie ale nobilimei in urm'a ordinatiunei aulice nr. 304/1826 nr. gub. 2067/1826; sum'a de 6638 fl. 38 xr. m. c. ce a prisositu din darile voluntarie preste pretiulu cumperarii formu capitalulu fundatiunali alu fondulu casei dietale, care pusu cu interese se administrua in urm'a ord. gub. nr. 6787/1845 ca fondu de sine statatoriu sub numirea: „domus regnicolaris fundus. Membrii dietali adunati in an. 1842/3 dedicara fondulu acest'a, rezervendu-si dispunerea preste elu, dimpreuna cu fondulu insurectionei, pentru subventiunea teatrulu nationalu, infiintarea unui museu si pentru edificarea unei sale dietale. Decisiunea acest'a inse nu s'a executatu pre deplinu, pentru ca numai fondulu insurectionei se dedu in an. 1862 teatrulu nationalu. Fondulu acest'a, care a statu dela inceputu sub inspectiunea provinciale se administruza prin oficiolatu de dare din Clusiu.

7) Fondulu cailoru venduti n'are pana acum nici o destinatiune. Candu fora siliti pre tempulu resbeleloru cu turcii in anii 1788—1790 omenii din Ardelu supusi darei a face servitii cu cai, avura multi din ei pagube. Pentru despagubirea loru platit cas'a de resbelu 5084 fl. 47 1/2 xr. in cas'a provinciale, ca pretiu alu cailoru netrebnicu venduti in an. 1790—1801.

Prin ordinatiunea aulica nr. 2198 ex 1835 nr. gub. 7762/1835 se platit din cas'a camerale sum'a de 47,548 fl. 4 1/2 xr. m. c. cu aceea, ca prisosulu de 42,465 fl. 12 xr. m. c. dupa scoaterea afara a sumei platite deja pana atunci sub acestu titlu prin cas'a de resbelu (care suma se capitalisase si se miciora in urmarea de valvatiunei) sa se intoarca la cas'a de resbelu. Deci sum'a platita dela finea lui Apriliu 1843 din cas'a de resbelu se urca la 49354 fl. 53 1/2 xr. Din acestia substragendu-se banii platiti indereptu contribuentiloru concernenti in sum'a de 46956 fl. 34 1/2 xr.

Mai remasera in fondu 2398 fl. 19 — xr.

M. C. Din ordinatiunea reg. gubernulu din anulu 1843 n. g. 4297 se vede, ca comisariatulu supremu provincialu a recomandat a se da sum'a prisosinda a acestui fondu la cas'a de dare, ce se golise, inse procuratur'a provinciale se enuncia intr'acolo, ca sa se amane lucrulu acest'a, pana candu comisariatulu supremu de dare va fi aratatu, ca nici o jurisdictione n'a remasu nemul时间mita. Fiindu ca nu s'a mai lucratu pentru darea acestui fondu la cas'a de dare, asiá ordina gubernulu prin n. 6787/1845 a se separa restulu acest'a si a se purta socotela deosebita despre elu sub titulu de mai susu. Ordinatiuni ulterioare dela regimu nu s'a mai datu in privinta acestui fondu, elu se afla in continuu sub inspectiunea statului si de presente se administruza prin oficiolatu de dare din Clusiu.

8) Fundatiunea princiuului de corona Rudolf are de scopu a se subventiona copii seraci si orfani dupa cum voru fi recomandati in totu anulu prin comunele contribuente la acesta fundatiune. La aniversarea nascerei princiuului de corona Rudolfu (21 Augustu) se impartiescu sub controlu ampliatulu supremu din comitatu seu scaunu, interesele capitalulu fundatu intre individi aflati de demni. Spre eternisarea dilei nascerei princiuului de corona Rudolfu provocara pretorulu c. r. din Sz. György atunci Wilhelm Gieskowitz si antistele cercuate c. r. din Orestia Friedrich Siemann pre locutorii comunelor si subordonate de a face oferte voluntarie spre a se pute face o fundatiune spre memoria acestei dile. Resultatulu acestei provocari fu, ca din banii adunati in pretoriatalu Sz. György se cumperara parte obligatiuni de desdaunarea pamenturiloru, parte obligatiuni de statutu in pretiu de 1320 fl. iera in cerculu Orestiei obligatiuni in pretiu de 9230 fl. m. c. si in modulu acest'a se facura fundatiunile. Maj. Sea c. r. intari acestea, espriindu-si complacerea la 7 Augustu 1858 sub n. Locotenintei ung. n. 25370/1862. Din sum'a adunata in cerculu Orestiei se dedura 860 fl. m. c. comunitatii Orestia, ca ce se adunaseru dela ea spre a-i administru deosebi in anulu 1862 se dedura

spre dispoziitione locotenintei reg. ung. (nr. gub. 9020/1862) sum'a de 1500 fl. m. c. ca parte ce competea comuneloru din comitatu Zarandului, ce se reincorpora cu Ungaria. La inceputu se administrau ambe fundatiunile dela Sz. György si din cerculu Orestiei separat; prin ordinatiunea gub. n. 2787/1865 inse, dupa ce se dedura partile, ce competeu Orestiei si comuneloru din comitatu Zarandului, se impreunara si de atunci se administrua ambele prin oficiolatu de dare din Clusiu. Comunele din comitatu Zarandului a destinatu cu concessiunea ministeriului reg. de interne din 10 Dec. 1867 n. 27004, sum'a de 1500 fl. ce li se veni spre ridicarea unui spitalu stabilu comitatensu in capitala comitatului, abatendu-se dela destinatiunea primitiva, si decisera a capitalisa interesele namitei sume, se administrua prin oficiolatu comitatensu, pana la infiintarea spitalulu.

9) Fondulu dela pedepsele politiane este menitu spre a subventiona comunele si pre privati, cari avura pagube prin focu si apa, bola de vite si alte calamitati neprevedute. Subventiunile se dau parte pentru totu deun'a, parte ca imprumutu fara interese. Locotenintia c. r., ce era pre atunci, afla ca numai putiene comune administruza dupa cuviinta banii, ce incurgu ca pedepse politiane si ca nu-i intrebuintieza amesuratu destinatiunei loru spre ajutorarea celoru lipsiti. De aceea ordina ea in an. 1857 nr. 19,317 ca in tote comunele sa se numere banii de felulu acest'a si sa se fipsedie sum'a loru. Totu d'odata avisa ea si pre oficiolatele pretoriale de a inlocu la cas'a principale a tierei atari bani depusi la oficiolatele de dare, pentru de a se forma unu fondu provincialu spre ajutorarea comuneloru si a personeleloru pagubite prin elemente, bola de vite si alte calamitati eventuale. Planulu lucratu spre acestu scopu se incuviintia prin ministerulu cesaro-regescu si dela directiunea financiara provinciale se dedu in 30 Nov. 1858 nr. 22,213 instructiuni in acesta privintia la tote casele colectante. Cas'a capitale provinc. incepu in an. 1858 a administru acestu fondu. De presente se afla sub administratiunea oficiolatuului de dare din Clusiu. Scadiendu in tempulu din urma anume dela 1861 totu mai tare venitul acestui fondu, pote numai intru putienu corespunde scopulu seu celui nobilu.

10) Fondulu institutului de smintiti provincialu din Sabiu are de a acoperi spesele bolnaviloru ingrigiti in cas'a de smintiti prov. din Sabiu, deca nu va ajunge dotatiunea anuale facuta prin bugetu spre acestu scopu. In preliminarulu fondului prov. ardelenu se otarira din anulu 1852—1859 pentru institutulu de smintiti anuale cate 900—1000 fl. Astfelu se aduna sum'a de 49000 fl. m. c., din care 23989 erau si intrebuintati spre acestu scopu, restulu de 25010 fl. fara crescentu din fondulu prov. la sum'a de 34000 fl. Cu capitalulu acest'a se cumpera la insarcinarea locotenintei c. r. ardelene de atunci nr. 6868/1861 o obligatiune de desdaunarea pamentulu in pretiulu nominalu de 54,000 fl. m. c. ia favorea institutulu de smintiti, ce se infiintia in Sabiu. Institutulu insusi fu edificatu cu venitul ce se urca aprupe la 400,000 fl. alu loteriei III de bani, ce se incuviintia in an. 1858 de Maj. Sea c. r. Apostolica si in 19 Novembre 1863 se deschise. Spesele bolnaviloru primiti in institutu se acopere prin dotatiunea facuta anually din partea tierei in urm'a pre inaltei ordinatiuni sub nr. gub. 22,460 ex 1863, si cerendu trebuintia din interesele unui fondu ce se va infiintu si din tacele ce voru incurge dela bolnavii cu avere. Administrarea fondulu o are oficiolatu de dare din Clusiu.

Acestea suntu datele, care amu aflatu de bine a le estrage din publicatiunea reg. ministeru de interne, despre care s'a facutu amintire la inceputulu acestei espuneri si care publicatiune are de scopu de a face cunoscutu tuturoru fondele si fundatiunile publice ardelene, destinatiunea si istoriculu lor. Afara de cele publicate aci mai are Ardellu inca urmatoarele fonde din tempulu dinainte de an. 1848: 1. Fondulu pentru comertiu, 2. fondulu pentru invetiarea sciintiei chimice si a metalurgiei, 3. fondulu billiardeloru, 5. fondulu institutulu pentru surdi-muti, 6. fondulu institutulu pentru orbi, 7. fondulu institutulu veterinariu, 8. fundatiunea baronului Iosinci, 9. fondulu scoleloru de industria si dupa anulu 1848, 10. fondulu taceleloru pentru licentii de arme. Aru fi de doritu de a se publica intr'o brosiura si aceste fonde, care cu exceptiunea fondeloru instituteloru de muti, orbi si alu celui veterinariu si a fundatiunei baronului Iosin-

ezi pentru condamnați, toate stau sub ministeriul de culte al țării, precum s'a publicat din partea ministeriului reg. de interne, fondede, ce stau sub inspecțiunea sea.

In fine va urmăreți înca unu conspectu despre starea fondelor și fundatiunilor descrise mai sus după cum era la finea anului 1868 :

Nr. cur.	Numele fondului sau alu fundatiunii	Capitalulu in v. a.											
		Obligatiune de				Capitalele fara interese		bani gata		Laolalta in v. a.		Interesele anuale	
		fl.	xr.	fl.	xr.	fl.	xr.	fl.	xr.	fl.	xr.	fl.	xr.
1	Fondulu de subventiune	472	50	—	—	—	—	356	64	829	44	22	50
2	Fondulu dela vite de tiau	20475	—	15600	—	—	—	100	97	36175	97	1755	—
3	Fondulu din timpul fometei	346	50	1050	—	—	—	259	54½	1456	4½	16	50
4	Fondulu dela tacele de posaitu	142653	—	18100	—	—	—	13046	28½	173799	28½	8218	65
5	Fondulu spitallui Caroliniu din Clusiu	113229	90	35376	71½	—	—	—	—	148606	61½	7784	5½
6	Fondulu casei ardelene	11174	50	7500	—	700	—	2471	95½	21846	45½	1008	72½
7	Fondulu cailoru venduti	682	50	4500	—	—	—	48	11	5230	61	257	50
8	Fundatiunea principelui de corona Rudolfu	8599	50	—	—	—	—	815	28½	9414	78½	429	97½
9	Fondulu dela pedepsele politiane	105	—	1727	33½	3386	66½	3345	23½	8564	23½	88	11
10	Fond. instit. de smintiti din Sabiu	56700	—	—	—	—	—	4182	11	60882	11	2835	—
	Laolalta	354438	40	83854	5	4086	66½	24626	13½	497005	25	22416	1½

Interesele nesolvite sunt: 14682 fl. 23 xr.

S. D. W.

S a l i s t e , 23 Fauru 1870.

Domnule Redactoru! Astadi s'au introdusu din partea eforiei scolare invetiatorés'a chiamata a deprinde pre fetitie la lucrulu de mâna femeescu. Cu ocaziunea acést'a tienu dlu directoru Michailu Stoică o conventare, care o asternu in aclusu, cu rugarea a-i dá locu in stimatulu diariu ce dirigeți.

Cu ventu de deschidere

pronunsiat in 23 Fauru 1870 de directorulu scólei normale capitale române gr. or. din Saliste, cu ocaziunea introducerei invetiatoresei chiamata a deprinde pre fetitie la lucrulu de mâna femeescu.

Onorata eforia scolaria!

Fericitiți și demnii de amintire întemeietori ai fondului scolaria de aici, au aretat prin actulu loru de facere de bine o dorintia și o vointia nestramutata de a-si poté vedé pre descendentii loru pusi pre calea invetiamentulu și culturai, potrivit cu trebuintiile societáti. — Ei au fostu convinsi in sufletulu loru, ca lumin'a unei natiuni e numai invetiatur'a, decátu care asiá nimic'a nu-i poté fi mai scumpu; dreptu aceea și protectorii și zelosii partitiori ai inaintárei ei debuie se fia asemenea cei mai mari adevérati patrioti. Cáci lumin'a adevéru-lui, nobilitatea simtimenteloru și placerea cea dulce și sânta spre binele de comunu, aprinsa din sânti-fieni'a aducatiunii, false numai in sufletulu patriotiloru celoru virtuosu, cari de aceea sunt stálpia ai patriei și parintii ai tinerimei. — Si intr'adeveru, din ce potú simti animile virtuóse mai mare bucuria decátu din binecuvântárele inmiite a unei comuni a unei natiuni? E ce-va mai dulce decátu a vedé isprav'a fapteloru sele incoronata de laudele tuturoru.

Fericite suflete, a cărora asiá engete voru încetá numai odata cu terminulu vietii loru.

Voi'a și dorintia fundatoriloru ne sioptesc, tempulu cere, societatea pretinde cá se inaintámu. Introdúcendu-se dara dn'a invetiatorés'a in scóla, eforia se afla norocita astadi de a-si poté implini și cá titori și cá parinti un'a din cele mai mari datorii fatia cu scóla de fete. —

Invetiatur'a sântei nóstre religii, cunoscintie necesarie, ce se voru propune aici, lucrulu de mâna, și mai pre susu de tóte obicmuintia la ordine și la bun'a cuviintia, tóte, speru, voru inaintá intr'unu modu potrivit spre a aduce scóla la scopulu a cărui tiena e: „Progresulu prin educatiune.“ Ea misca simtimentulu datorieloru nóstre cá fii, cá soci, cá parinti și membri ai unei societáti. —

Ea implanta in anim'a feteloru respectulu cátra parinti, devotamentulu cátra consórté; creșterea ni le face mume bune cu durere și economé brave. —

Religiunea e partea de capetenia a unei creșceri bune; cáci e sufletulu morali și uniculu isvoru de mangaiere a omenimei patimasie. — Invetiatur'a religiei inaltia pre omu.

Cele-lalte obiecte, precum sciintia naturii inea folosesc; cáci 1) cunoscendu omulu legile, după care lucrata puterile naturali și afládu armonia deplinu intru ele ni se inaltia anima cátra creato-

riulu și otaritoriulu acelu legi, adeca cátra Ddieu; 2) descoperindu adevératele cause ale aparitiuniloru (iveliloru) ce intempinámu in tóte dilele ni se mantuesce sufletulu de credintia desiertá, de prejdetie și retaciri, cari fórte multu dejosescu demnitatea omenéscá; 3) fára cunoscintia acést'a nu pricepemu descoperirile cele mai nóue prin cari agriculturn artile — meseriile, cu unu cuventu bun'a stare a omenimei atátu se latiesce. —

Catechetulu v'a insulfá in anim'a scolaritiloru temerea de D-dieu, deprediendule cu datorii cresciesti și mâna in mâne cu dlu invetiatoriu se voru sili împreuna, cá elevelo se cástige cunoscintiele folositorie pentru fiacare individu și societate.

Remáne acum ca d-ta, d-na invetiatorés'a! se ingrigesti, ca ceea ce invétia catechetulu și invetiatoriulu, sa sporésca.

Sarcin'a domniei tele e cea mai gré, dara și cea mai nobila.

Pre lângá cele espuse, sunteți anca chiamata a deprinde pre fete la lucrulu femeescu, a privegiá asupra ordinee și mai cu séma asupra bune cuviintie.

Dela zelulu, diligeniia și cunoscintia d-tale aterna punerea unei baze perpetue, cáci numai unu sporiu bunu ve poté asigurá protectiunea eforiei.

Fetitieloru! Léta s'a deschisu pentru binele și folosulu vostru de adf inainte acést'a scóla, in care ve-ti invétia pre lângá alte cunoscintie și lucrulu de mâna. Siliti-ve deci din tóte micile yóstre puteri a satisfice dorintiei atátu a on. eforii cátu și a iubitiloru vostru parinti. — Si fiti sígure, ca cástigádu-ve ghibacia in lucrulu de mâna multi cruceri voru remané in pung'a parintiloru, léra mai tardiu in a vóstra.

Aceptarea eforiei, a parintiloru și a supremulu inspectoru, a Esc. Sele pré bunulu nostru Archiepiscopu și Metropolitu, de a vedé folósele acéstui institutu, nu se va implini, si dorintia fundatoriloru nu se va realizá, de nu ve-ti aretat tóta bun'a-vointia, ce suntu in dreptu de a aceptá; de nu voru lucrá cu zelulu, cu activitate și in armonia toti factorii ingagiati a impli o chiamare sânta și mare pentru prosperarea acestei scóle.

Atunci numai voru avé titorii și antestatorii acestei scóle deplina bucuria ca au implinitu cu credintia datoriele lor cátra fericiti fundatori și cátra conlocuitorii acestei comue.

Mare și grea e chiamarea educatoriulu și e impreunata cu mare responsabilitate.

Sa fimu dara cu totii la postulu nostru. Scolaritie, invetiatoriu, invetiatorés'a și sa ne aretámu demnii de ajutorulu ce a bine-voitu a ne dá on. efor., precum și de parintésca bun'a-vointia, cu care ne a invrednicitu Escelenti'a Sea Arch. și Metr. nostru A. B. de S i a g n n'a prin incuviintiarea de a deschide acést'a scóla.

Elu, domnilori, ca unu pré bonu parinte obtesen ne vré totu binele.

Stim'a și veneratiunea nóstra fi e a-si garantá. In fine incheiendu cuventarea mea, cu anima infránta și smerita rogu pré D-dieu, parinfele luminiate și sárvindú intru inaltimé, incheiendu

lipsele și neajunsurile nóstre sa ne trâmíta darulu seu, cá se ne luminedie și conduca a face totu ce e bunu, placutu și némului nostru de folosu, cáci tótá darea cea bune și totu darulu desaversitu de susu este, pogurendu-se dela tatalu luminiloru, cáru mare cinste lauda fia in véci aminu.

Proiectu de lege

despre exercitarea libera a religiei și îndreptatirea egalá a confessiuniloru.

§ 1. Fia-cine poté marturisi și urmă ori-ce credintia și religie, și acést'a o poté, incátu competu legile țării, marturisi și exercitá și publice.

Asiá dara nu poté fi nimenea impedecatú a-si exercitá ritulu seu religiosu, incátu acést'a nu e contra legei, nici nu poté fi restrinsu a indeplini o fapta, ce nu consuna cu credintia sea.

§ 2. Facultatea de a exercitá drepturi politice și civile e cu totul ne dependente de religie.

§ 3. Religie și prescriptele bisericei nu potú dispensá pré nimenea dela implinirea datorintieloru ordinate prin lege.

§ 4. Cetátienu se potú intr'uni, incátu competu legile țării, liberi intr'o comunitate religieunaria respective bisericea, și și potú determiná organismulu bisericescu ei însusi in tóte afacerile bisericesci și religieunarie.

Comunitátile religieunarie seu bisericele suntú cu privintia la drepturile și datorintiele lorú intre sine și fatia cu statulu, egali.

§ 5. Statulu exercitá asupra bisericeiloru supraveghiarea suprema și cá se-si potá exercitá acestu dreptu de supraveghiare suntú restrinse tóte acelea confessiuni, care pâna acum'a n'au fostu recunoscute prin lege, a-si asterne regimulu statutele organismulu; mai departe suntú deobligate tóte comunitátile religieunarie, va se dica și confessiunile recepte déjá prin lege, a face regimulu din cándu in cándu cunoscute modificatiunile intreprinse in constituiunea bisericei, cátu și pré superiorii lorú alesi, asemenea an a asterne și conclusele incuviintiata in conventele lorú și protocólele.

Regimulu poté, déca cum-va aru aflá, in intielsulu legei presinte, in statutele asternute seu conclusele conventulu unei comunitáti religieunarie vreu unu punctu contrariu legiloru țării seu déca cum-va contienú doctrinele seu ceremoniele unei confessiuni nerecunoscute pâna acum prin lege ce-va vatematici de moralulu publicu, atari puncte suspende, e in se obligatu a le substerne in celu mai scurtu tempu legislative spre decidere.

§ 6. Tóte drepturile, ce a posesu statulu fatia cu bisericea romano și greco-catolica remánu și de ici ineolu in valóre (acestea drepturi provinú din relatiunile factice, care s'au dezvoltatú in decursu de seculi din legatur'a cea strinsa a acestei biserice cu statulu) pâna acéstea biserice asemenea se voru organizá pré bas'a autonomiei și acelea fundatiuni și possessiuni, care de presentu in puterea § 6 din art. de lege III: 1848 stau sub administrarea regimulu, se voru prédá propriei administrári prin o lege anume esmisa spre acestu scopu.

§ 7. Asupra regulárei servituteloru, basatú pré dreptulu de patronare și visitatiunea canonica va dispune o lege deosebita; pâna atunci remánu in valóre praes'a presinta.

§ 9. Dela o religieun la alt'a poté trece liberu fia-care individu trecutú de 18 ani, déca a facutu preotulu seu seu oficiatulu comunitáti bisericescu acele dóne annunciuri preserise prin legea de trecere in §§ 3—8 din art. de lege LIII 1868.

Femeile potú dopa casatoriá trece și déca n'au ajunsu alu 18-lea anu.

Dupa trecerea respectivulu suntú de a i se privi tóte faptele religiose din punctulu de vedere alu invetiaturiloru a acelei biserice la care a trecutú; dogmele biserice parasite nu mai suntú pentru elu nici intr'unu modu deobligatoric.

§ 9. Diferentiá religieun nu are influentia asupra valórei casatoriei din punctu de vedere civile.

Statulu din punctulu seu de vedere considerá casatoriá de unu contractu civile, și decide asupra lui conformu legiloru.

Tóte referentiele jurie de casatoriá le va regulá in directiunea acestoru principie o lege deosebita; ministrulu de justitia va susterne diele in privintia acést'a unu proiectu de lege.

Până la sancționarea acestei legi de casatorie rămân atâtea pentru încheierea și dizolvarea de casatorii cât și pentru ducerea matricelor, în valoare legile prezente și obicinuite.

§ 10. Parintii și potu cresce copii în ori ce religione.

Déca parintii în privința acésta nu s'au conțiesu, se crescu fiii în religiunea tatălui, ficele înse în religiunea mamei, până cându ei însuși se potu decide pentru vre-o religione (§ 8.)

Convenirea între parinti nu se mai pôte dizolve, déca fiulu respectivu a trecut de 7 ani.

§ 11. În acelea ceterie, care sunt posesiunea comunității se potu, respective trebuie să se înmormente toti consotii religionari.

Fiacare confesiune și pôte înființa ceteriu pro pământulu seu.

§ 12. Tôte dispozițiunile legilor mai vechi, ce stau în contradicere cu acésta lege, sunt suspende.

§ 13. Cu esecutarea acestei legi sunt încredințati ministrulu de culte și relativu ministrulu de justiti și interne.

Romani'a.

(Urmare din nr. tr.)

D. V. A. Urechia. Dloru deputati! nu din spiritulu de intolerantia comisiunea d-văstra a suprimatu subvențiunea către școlile catolice, pentru că ele au dreptulu de a remana școli confessionale, de a merge înainte cum voru voi, cum voru pofti, instrucțiunea fiindu la noi libera, și toleranța din seculi garantata. Nu din intolerantia s'a cerutu supresiunea acelu subvențiunii, cu atât mai multu ca noi de preste Milcovu sciti ca avem sate romanesce de catolici, provenite din împregiurări, pre cari istoria le arata. Departe dara de a fi din spiritulu de intolerantia facuta acésta supresiune, s'a facutu întrebare înca înainte de unire, ba chiaru și după unire aci sub ministeriulu onor. d. Cogălniceanu sub ministeriulu onor. d. Crețulescu și mi se pare și sub ministeriulu onor. d. Vernescu, ce avem de facutu în privința școlilor satesci de prin satele catolice din Moldov'a? fiindu ca tôte câte le facemu, popii catolici le critica, dăca satenilor: nu mergeti acolo, căci voru a ve duce la eterodocșia, și conclusiunea era ca la Saboani, în judetiulu Romanu și aiurea, că școl'a se încheia se pune lacatu pre usi'a ei. Eata, dloru, din care parte era intolerantia; căci eata ce se dicea și cum se tratau școlile nôstre.

Si cine erau aci cari dăcau acestea? Cine erau preotii acésta până cu câti-va ani în urma? Sunt preotii, cari lucrăza în interesulu bisericăi catolice? Nu, dloru, erau altu ce-va, mai multu decâtu atât'a, erau cum sunt multi și astadi, emisari ai magiarisărei (aplaude); sunt emisari, cari pre tôte diu'a umbra pre acolo se magiarizezo sate cu totulu române, care nici limb'a magiara nu o știu.

Eata dara, că nu intoleranța este, care ne preocupă pre noi, căci guvernulu acestei țeri a fostu totu-déun'a găta se facea chiaru și unu seminaru specialu pentru a formă preotii la satele române catolice, iera nu se hranesca spiritulu de intolerantia.

Asiâ dara din punctulu acésta de vedere, că membru alu comisiunii, respingă acusatia, ca amu fostu intoleranti. Cine sunt intoleranti? ni s'a spusu de d. Eraclide; sunt insusi acésta, cari conduc aceste instituturi confessionale, netolerându a se predă lectiuni de religiunea ortodocșă, ba nici de limb'a româna, pre cându știu, că noi am legi cari dispun, ca totu copilulu român e obligatu se ievleie cele patru clase primarie, cu materiile care se cuprind în legea obligatiunii învetiaturei, între care materie la loculu întâu e religiunea și limb'a româna.

Intr'adeveru, dloru, conflictulu a mersu forte departe, și acésta o puteti constatâ din dosariulu respectivulu ministeriu, încâtu ministrulu a catatu sa taca după ce a primitu ofense grele.

Dloru, după cele ce vi s'au spusu ca s'au petrecutu la Iassi în școl'a de acolo, lacruți cari sunt de notorietate publica, trebuie se sciti ca acestea se petrecu mai în tôte școlile acestea confessionale, cari sunt conduse nu de preotii ci de secte de calugeri, de ômeni de acésta cari nu ca su de tintera sa sustiena catolicismulu ci alte idei condamnate în tôte lumea, chiaru în statele catolice, pre-

cum amu vedutu mai de une-dile de esemplu și în Austria de unde sunt isgoniti, ideii fiindu a lovi totu ce secululu nostru are mai gloriosu: libertătțile idividualu, ba chiaru și nationale.

Din tôte acestea, dloru, amu voitu sa constatezu, că nu din spiritulu de intolerantia, ci numai spre a nu contribui cu propriile nôstre fonduri celu putienu la neamice planuri, și mai alesu din dorint'a economiei, din caus'a lipsei de fonduri, amu votatu, în unanimitate, mi se pare, în comisiune supresiunea acestei subvențiunii. (aplaude).

D. G. B r a t e a n u. Dloru! comisiunea respingă acestu amendamentu, afara de dnii Lachovari și Litinschi.

D. C. B r a e s c u. Dloru! nu voiu repetă cele disse de onor. preopinenti, dara voiu adăuga ca este de datori'a nôstra, pentru prestigiulu acestui corp, a țiené socotela și a respectâ unu votu odata datu.

Cu ocașinea bugetulu anululu trecut, s'a datu unu votu solemnulu de către onor. adunare, d'a nu se mai da acésta subvențiune. S'a intemplat pre urma ca adunarea a datu bugetulu în blocu și acele voturi au remasu suspende.

Acum eu regretu ca on. d. ministru alu cultelor, care a facutu acestu bugetu, n'a țienutu comptu de acelu votu și a mai trecut în bugetu acésta subvențiune.

Alu doilea, dloru, este, se bine-voiti a face aceeași portiune de dreptate, déca este sa dati asemenea subvențiuni, pentru tôte comunitățile din țiera, căci nu este numai comunitatea catolica și luterana în țiera, sunt și altele; este comunitatea israelita, arména și altele, și atunci aru trebui să dati tuturor, nu numai unor'a, déra nu avem bani și de acésta nu dăm nici unei'a.

Se cere închiderea discutiunii și puindu se la votu se primesce.

Se pune la votu amendamentulu pentru mențienerea subvențiunii școlilor catolice și luterane, și se respingă.

Se da cetire urmatorulu amendamentu:
„La art. 29, §. II, cap. II, propunemu 12,000 lei în locu de 10,000.

V. A. Urechia, G. P. Mantu.

D. V. A. Urechia. Dloru, s'au înființiatu la aplaudele țierei întregi, de vr'o câti-va ani, școle române în Turci'a, cu învoirea înaltei Porti; acestea funcționăza, sunt protejate chiaru de înalt'a Pôrta otomana, pentru că s'a intemplat din norocira se fia în acordu interesele romanesce cu cele turcesce de asta-data. Odata cu acele școli s'a înființiatu aci și o școlă macedonica pentru tinerii macedoneni cari sa se pregătēsca spre a deveni învetiatori acolo; s'au datu pentru acele școli o mica subvențiune de 10,000 lei, care după esperientia facuta nu ajunge, căci mai tôte comunele ceru școli: învetiatori acésta de buna sêma nu sunt plătiți de statulu nostru, se ajuta numai cu cârti și alte lucruri necesarie. Aci învetiatori au isbitu se introduca prin școlile loro revenirea la romanismu, romanitate, care a fostu conservata în cursu de mai multi seculi la vatr'a familiei și de care multi astadi aru trebui se ție comptu.

Vediu suridindu pre unu domnu dela drépt'a... domneloru s'aru cadé se țienă comptu de propunerea mea, căci s'au scusat strein'a origine, trecendu de români din Macedonia cându au venit în țiera; avem multi dintre dloru ai căroru parinti au venit de acolo, și aru trebui sa nu fia grei la mâna pentru 2000 lei ce se ceru pentru români din vechi'a patria.

Nu sunt, dloru, unu Donchisiotu care sa ve propună cucerirea provinciilor Turciei; déra déca ve-ti da atentiune împregiurărilor recente și a celor care mâne sunt la usia, ve-ti simți nevoia desceptării tuturor elementelor remanesce, nu pentru că se faceti o țiera românească până acolo, trecendu prete corpulu altoru popore, déra pentru că în cumpen'a viitoriloru destinate ale Orientulu sa se compeze cu noi!... Doue mii lei dati adî la timp, ne voru face serviciu în viitoriu care voru plăti multu mai multu de câtu credeti.

D. Cioflanu. Sunt cu totulu de opiniunea dlui Alexandrescu, și credu că toti împartășescu acésta opiniune; înse în pozițiunea în care se afla financiele nôstre, credu că aru fi bine că se nu mai încercâmu acum bugetulu statulu, ci se lasâmu acestu ajutoriu pentru annu viitoriu. Ve rogu déra se bine-voiti a încuviința sum'a ce a fostu în a-

nulu trecut și care e prevedutu prin amendamentulu meu.

D. G. Bratenu. Comisiunea totu asiâ de preocupata că și d. Urechia pentru întinderea învetiaturei în Macedonia, vede cu tôte acestea imposibilitatea de a spori cifr'a, și déra respingă amendamentulu dlui Urechia.

D. ministru de culte și instrucțiune. Declaru, dloru, că nu amu nevoia de sporiulu propus de d. Mantu și d. Urechia.

Se pune la votu amendamentulu dlui Mantu și se respingă.

Varietăți.

** Scôla de mositu din Sabiiu. Din debaterile dietali vedemu ca acésta a fostu mai trecuta cu vederea. După cum e cunoscutu în Transilvani'a se afla numai doue instituturi de feliulu acésta, unulu aici și altulu în Clusiu. La acestu de aici, cu privire la populațiunea cea numeroasă româna, prelegerile se facu și în limb'a româna, pre lângă cea nemțiesca și de aceea avem și noi într'atât'a interesu a nu ne uită de densulu, încâtu aru fi o paguba pentru persônele, cari vréu se învetie mositul, cându institutul acésta din cause de neconsideratiune îndestulitoria aru trebui cum'va se încete. Acele persône aru trebui, în casulu din urma atinsu, sa faca calea cea departata și împreunata cu mai multe spese până la Clusiu, ceea ce la tôte întemplarea e o greatate mai multu și o pedecă mai multu, carea aru retiené chiaru multe individe de a se dedică chiamărei acestei indispensabile în ori ce comuna câtu de mica.

Deci de și lucrulu în sine se aru paré neînsemnatu, ceea ce în realitate înse este cu totulu altfeliu, credemu, ca tocm'a din punctulu de vedere, că sa nu se pericliteze o usurintia pentru românele ce voru voi a îmbrățisă chiamarea susu-menționata, atragemu atentiunea dăputatoriloru dietali, și a celor români în specie, că la dezbaterea despre îmbunătățirea lefeloru profesoriloru dela academiile transilvane, precum și dela institutul chirurgicu din Clusiu, se cugete și la îmbunătățirea lefei profesorului dela institutul din cestiu; căci altfeliu cum va pute cinea acceptâ dela unu medicu, că cu postponerea prăcei sele se doceze în doue limbi pentru o lēfa sistemisata înainte cu 65 ani, de 420 fl. pre anu?

Abstragemu cu totulu dela persôn'a dlui profesor de acum, carele de 20 de ani docēza în doue limbi *) cu lēfa susu memorata; avem înainte o chiloru institutul și de aceea este de lipsa sa concedemu dăputatorulu grigă și pentru ameliorarea subsistintiei lui.

*) Dlu prof. actuale e nascutu Bucovinénu.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante gr. or. române din comun'a Grebenatiu, protopresbiteratul românulu Versietului, în regimentulu serbo-banaticu nr. 14, statatoriâ din 110 case, un'a sesiune de pamentu, birulu anualu 32 cruceri de casa și venitele stolare.

Subscrisulu comitetu cu împreuna întielegerea dlui protopresbiteru tractualu escrie concursu, avendu aspirantii recursurile sele conformu „statutulu organicu“ până în 9 Martiu a. c. ale tramite dlui protopresbiteru tractualu, Ioane Popoviciu, în Mercina.

Din comun'a militara Grebenatiu 15 Febr. 1870.
În numele comitetulu
Ioane Popoviciu
Protopresbiteru.

(12—2)

I. Thalmayer comerciant în Sabiiu,

procura cu pretiurile cele mai estine

Clopotu

de ori ce marime, garantându pentru lucru alesu.

Burs'a de Vien'a.

Din 28 Febr. (12 Mart.) 1870.

Metalicele 5%	61 50	Act. de creditu	285 40
Împrumut. nat. 5%	71 40	Argintulu	121
Actiile de banca	727	Galbinulu	5 82